

MACHIAVELLI EN REPUBLICANISME

IVANA IVKOVIC

FLORENCE, NOVEMBER 2012

Republicanisme

- *Res Publica*: publieke zaak, algemeen belang.
- Quentin Skinner (*The Foundations of Modern Political Thought*, 1978)
- 14^e eeuw: onafhankelijke stadsstaten
- Middeleeuwen: Thomas van Aquino, *Bonum Communitatis*
- Romeinse traditie: Cicero, tegen *servitude*

Machiavelli, republikein?

- *Discorsi*: Romeinse Republiek als navolgenswaardig voorbeeld, om grootsheid te bereiken.
- *En De Heerser?*
- Innocent Gentillet, *Anti-Machiavel*:
« Machiavel a inventé des Maximes tous meschantes, et basty sur icelles non une science politique mais tyrannique. »

Mogelijke verschillen

De Heerser	Discorsi
alleenheerschappij	republiek
veroveren, ordenen	behouden, stabiliteit
gericht aan de heerser	gericht aan het volk
arte dello stato	vivere politico, vivere libero

Maurizio Viroli:
Machiavelli and Republicanism
From Politics to Reason of State

Vivere libero?

- Actueel: vrijheid van meningsuiting; de vrije wil & neurowetenschap
- Wat is vrijheid voor ons, nu?
- “Hij is pragmatisch over de meeste dingen, behalve over persoonlijke vrijheid. Alles wat daarmee te maken heeft, komt héél dicht bij hem. Het is zijn bank, zijn huis, zijn keus.” – Ben Verwaayen over Mark Rutte

Vivere libero?

- Isaiah Berlin ('Two Concepts of Liberty', 1958): positieve en negatieve vrijheid - zelfbeschikking en afwezigheid van inmenging.
- Philip Pettit (*Republicanism*, 1997): vrijheid als afwezigheid van overheersing (*non-domination*)
- Publieke sfeer: gelijkwaardigheid, elkaar recht in het oog kunnen kijken.

“Contemporary thought suggests that individuals retain their freedom to the extent that they are not actively coerced or obstructed. But whether or not they avoid interference, they certainly have a grievance. They live in the shadow of the other’s presence, even if no arm is raised against them. They live in uncertainty about the other’s reactions and in need of keeping a weather eye open for the other’s moods. They find themselves demeaned by their vulnerability, being unable to look the other in the eye, and where they may even be forced to fawn or toady or flatter in the attempt to ingratiate themselves.” (Pettit, p. 5)

Hoe dit *vivere libero* te bestendigen?

- Vorm: *buoni ordini*. Gemengde regeringsvorm zorgt voor stabiliteit.
- Deugd, geest, gezindheid, *civic virtue*. Corruptie van politieke orde is onvermijdelijk; hernieuwing noodzakelijk. Liefde voor de vrijheid duurzamer dan politieke instituties.